

KUKÁTKA 1

Naše inscenace není neměnná. Herci mají relativní volnost.

Dětství a dospělost spisovatele Roalda Dahla. Přesně to inspirovalo inscenaci pražského souboru UŽVAK, který vychází z knihy Kluk a částečně z titulu Sólový let. Jak ale soubor uvádí, hra A DÁ(H)L?! vypráví také o příbězích, fantazii a v neposlední řadě o Dahlově odporu k násilí. Na otázky Kukátka odpovídala režisérka Dana Svobodová (DS) a režisér Karel Tomas (KT).

Inscenaci A DÁ(H)L?! jste dávali dohromady během covidu. Jak moc to bylo složité?

DS: Pokaždé, když jsme se mezi vlnami viděli, udělali jsme kus. Na inscenaci jsme ale pracovali už předtím.

KT: Každý rok jsme jezdili hrát po dětských táborech, a to na jednu kvůli covidu nešlo. Udělali jsme si tedy soustředění, a tam jsme na inscenaci pracovali. Přihlásili jsme se pak do Bechyně na Nahlížení, kde soubory hrají nehotové věci. Hra měla premiéru v prosinci 2021.

Je pro vás inscenace speciální právě tím, že vznikla v této zvláštní době a celý proces byl jiný než normálně?

DS: Asi ano. Byla to velká euforie. Tvořilo se nám velmi dobře. Pravděpodobně díky tomu, že jsme se poměrně dlouho dobu neviděli a najednou jsme mohli zase něco dělat.

KT: Trochu jiná práce to byla v tom, že naši herci a herečky dorostli do věku, kdy začali mít mnohem více vlastních nápadů a přemýšleli o zázemí, hloubce, významech a podobných věcech a byli schopni diskutovat a vyjádřit se. To podle mě inscenaci hodně pomohlo.

DS: To musím poupravit. Myslím si, že tahle parta měla vždy hodně nápadů. Na soustředění jsme s nimi jezdili, když to ještě byli čtvrtáci. Žádnou jinou takovouhle partu jsem ještě neměla a nemám.

Jak padla volba zrovna na ztvárnění vzpomínek Roalda Dahla?

DS: Styl naší práce je takový, že máme nějaké téma, předlohu nebo východisko. Tady jsme si chtěli zkusit, co jsme ještě nedělali – věnovat se jedné osobě a sledovat její vývoj. Pak jsme museli najít člověka, který by byl dostatečně zajímavý, nosný a měl by pro nás blízká témata.

KT: Roalda Dahla si zvolili naši herci a herečky. Vycházeli jsme z jeho vzpomínkových knížek. Chtěli jsme akcentovat jeho pacifismus, fantazii a přetváření životních zkušeností do literatury. Proto se ve hře objevují odbočky do některých dětských knížek.

DS: Je to Dahlova oslava. Svě příběhy „polapal“. Jsou všude okolo nás a on je uměl stáhnout z mysli jako škrálop a hodit je na papír. Není to jednoduchý příběh. Ve hře se jich nachází víc.

KT: A DÁ(H)L?! nemá základní dramatickou situaci.

DS: Jistě, že to ctíme, známe a dodržujeme. Ale všechna tato pravidla jsou i od toho, aby se občas mohla porušit.

Váš soubor si vždy bere jen náměty nebo inspiraci. Nikdy jste ještě neinscenovali už předem hotový scénář napsaný někým jiným. Je to záměr?

DS: Když si určíme látku, kterou budeme zpracovávat, naši herci se jí zabývají, třeba po skupin-

kách, a pak to dáme dohromady. Vezmu si z toho, co mi přijde nosné, a pospojuji to. Karel se na text podívá a dílo se souborem dál upravujeme. Pro děti není přínosné, aby se něco našprtaly a to pak prezentovaly, ale aby si to objevily. Naše inscenace není neměnná. Herci tam mají relativní volnost. Samozřejmě se při představení musí odehrát něco předem daného, ale několik scén je na nich, na tom, jak to zrovna zazní.

KT: Text přepisují podle souboru. Když jsem měl poslat scénář na Popelku, A DÁ(H)L?! se úplně lišilo od toho, co jsme měli na papíře. Musel jsem to tedy na zkoušce zachytit znovu. A ani tahle verze úplně nesouhlasí.

Máte za sebou premiéru čisté vlastní hry Věřím-Nevěřím. O co přesně jde?

DS: Hra začala vznikat hned po covidu. Ještě před válkou na Ukrajině. Probírali jsme se souborem, o čem by chtěli hrát. Herci a herečky se shodli na tom, že doba je velmi matoucí. Vstupují do dospělého světa a je pro ně mnohdy těžké si vybrat, čemu věřit. Očkovat, nebo neočkovat? Co to vlastně je? Proč se dospělí mezi sebou pořád hádají a nedokážou se shodnout?

KT: Přibývaly fake news a podobné věci. Nechtěli jsme ale jít prvoplánovým směrem a uvést na pravou míru falešné zprávy. Chtěli jsme na to jít zvnitřku.

DS: Šli jsme po tom, čemu věřit a proč tomu věřit. Po tom, jak je to s celou naší důvěrou. Soubor mi pak řekl, že si práci na této inscenaci srovnal v hlavách spoustu věcí.

KT: Věřím-Nevěřím je koláž scének, které se proměňují a přehazují. Je to pořád živé.

DS: S hrou jsme zavítali i na slovenský mezinárodní divadelní festival FAD v Nitře. Zjistili jsme, že Věřím-Nevěřím je opravdu mezinárodně srozumitelná inscenace. Říkali nám tam k ní spoustu hezkých věcí.

Jirka Štraub

Zrod spisovatele nebo obecné strasti dospívání?

A DÁ(H)L? pražského souboru UŽVAK je primárně adaptací autobiografie věhlasného spisovatele Roalda Dahla Kluk: Příběhy z dětství. V dramatisační zkratce tak sledujeme Dahlově láskyplný vztah k matce, klukovské zlobení, obtížné srovnávání se s přsností anglického školského systému a v něm běžnými fyzickými tresty (a posléze šikanou v internátní škole), dobrodružství spojená s prací v Africe, povinné narukování do pozice armádního důstojníka, které bytostného pacifistu silně trýzní, lásku k letectví i závěrečný impuls stát se spisovatelem. Rámování inscenace, mnohokrát na nejrůznější způsoby opakované slovo „příběhy“, evokuje dost důrazně, že budeme sledovat zrod a formování spisovatele. Tedy někoho, kdo zkušenosti, které mělo mnoho jeho dobových soupeřů, narozdíl od nich dokázal přetavit do umělecky působivých a univerzálně sdělných příběhů. Mnoho Dahlových vrstevníků zažívalo ponížování učitelů, ale jen Dahl dokázal stvořit z těchto zážitků děsivou a zároveň směšnou slečnu Trunchbullovou/Krutákovou z Matyldy. Výzvou k tomu, aby vynucený konec dobrodružného života využil k tomu stát se spisovatelem, inscenace ostatně vrcholí.

V tomto ohledu je ovšem největší slabina jinak kultivované inscenace nepochybně talentovaného souboru. Fakt Dahlova spisovatelství se v inscenaci kromě začátku a konce připomene pouze na třech místech, kde se vyprávění o dětství a dospívání náhle prolomí do krátké citace z některého z autorových proslulých děl. Jinak sledujeme – bez opory Dahlova suverénního literárního ztvárnění – celkem obyčejné, divadelně nijak zvlášť atraktivní historky, z nichž Dahl nijak nevystupuje jako někdo se silnější imaginací nebo oštějším viděním skutečnosti než jeho okolí.

V líčení zrání slavného spisovatele se tak dozvíme jen málo o tom, z čeho rostlo a napájelo se jeho spisovatelství. I když odhlédneme od této slabiny, trpí inscenace ještě jedním rozparem. Ten je mezi zvolenou formou kolektivního vyprávění, kde se spíše konstatují a demonstrují jed-

pokračování na další straně

STŘEDA - 14.00–21.00
 ČT, PÁ, SO - 9.00–21.00
 NE - 9.00–15.30

ČITÁRNA

foyer Kulturního centra
POKOJČEK DAISY MRÁZKOVÉ
 – volně přístupná čítárna a ateliér

STŘEDA 18. ŘÍJNA 2023

17.00–18.10, Tylovo divadlo
 UŽVAK, Praha / režie: Dana Svobodová a Karel Tomas
 Roald Dahl, Dana Svobodová, Karel Tomas
A DÁ(H)L?! (10+)

19.30–21.00, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář (A DÁ(H)L?!)

ČTVRTEK 19. ŘÍJNA 2023

09.00–10.30, Tylovo divadlo
 Divadelní spolek Jana Honsy, Karolinka
 režie: Dodo Gombár
 Jan Amos Komenský, Eva Kolomazníková
LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE (15+)

13.00–14.30, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář (Labyrint světa a ráj srdce)

11.30–12.10, 17.00–17.40, Tylovo divadlo
 Divadlo Lúza, Hradec Králové / režie: Miroslav Vrbický
 Miroslav Vrbický a kolektiv
ZADLUŽENÁ PRINCEZNA (10+)

19.00–20.30, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář (Zadlužená princezna)

PÁTEK 20. ŘÍJNA 2023

09.00–09.45, 10.45–11.30, Kulturní centrum
 Divadelní spolek HRAjeto, Okrouhlá
 režie: Irena Vaňková
 Jan Skácel, Irena Vaňková
USPÁVANKA S PLAVČÍKEM A VELRYBOU (2+)

09.00–10.00, 11.00–12.00, Tylovo divadlo
 Červiven, SPgŠ a SZŠ Krnov / režie: Petra Severinová
 Petra Severinová a soubor
KÉŽ BY... (14+)

12.30–14.30, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář
 (Uspávanka s plavčíkem a velrybou a Kéž by...)

15.00–15.50, Tylovo divadlo
 DS Vojan, Desná – Mladá haluz
 režie: Vladka Kodousková
 Vladka Kodousková na motivy H. Ch. Andersena
SNĚHOVÁ KRÁLOVNA (5+)

18.00–18.50, Tylovo divadlo,
 Suchdolský divadelní spolek SUD, Suchdol nad Lužnicí
 režie: Lenka Chaloupková
 Lenka a Vít Chaloupkovi
OPRAVDOVÉ KOUZLO (10+)

20.30–23.00
 Rozborový seminář (Sněhová královna, Opravdové kouzlo)

SOBOTA 21. ŘÍJNA 2023

10.00–11.10, Tylovo divadlo
 Divadelní spolek bratří Mrštíků, Boleradice
 režie: Juraj Háder
 Jiří Chalupa, Karel Hoffmann, Zdeněk Svěrák,
 Jaroslav Uhlíř
PRINCŮVÉ JSOU NA DRAKA (8+)

13.00–14.30, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář (Princové jsou na draka)

15.00–15.55, Tylovo divadlo
 Spolek divadelních ochotníků Alois Jirásek, Úpice
 režie: Vladimír Hetflejš
 Bedřich Smetana, Karel Sabina, Miloslav Klíma
PRODANÁ NEVĚSTA (10+)

17.30–19.00, foyer Tylova divadla
 Rozborový seminář (Prodaná nevěsta)

19.30–21.00, Kulturní centrum
DOPROVDNÝ PROGRAM
 Kurz praktické režie / režie: Milan Schejbal
 Jaroslav Žák, Hana Otčenášková – Burešová
ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA (15+)

NEDĚLE 22. ŘÍJNA 2023

09.00–09.35 a 10.30–11.05, Tylovo divadlo
HOST PŘEHLÍDKY
 Ivana Bilková, Hradec Králové
 režie: Marek Zákostecký
 Marek Zákostecký na motivy
 Daisy Mrázkové
NÁDHERNÉ ÚTERÝ (3+)

12.00–14.00
 Veřejná diskuse o díle Daisy Mrázkové
 a jeho vlivu na děti a mládež

14.30–15.15, Tylovo divadlo
HOST PŘEHLÍDKY
 ZUŠ Rakovník
 režie: Adéla Hauptmannová
 Taneční pohádka na motivy předlohy
 stejnojmenného filmu
KARLÍK A TOVÁRNA NA ČOKOLÁDU (5+)

15.30, foyer
Slavnostní zakončení Popelky Rakovník 2023, vyhlášení výsledků a předání ocenění

notlivá dějová fakta, a skutečnosti, že se nám vypráví o zranění a dozrávání, tedy logicky – o procesu. Ten se ovšem na jevišti příliš nekoná. Nevadilo by mu, že roli Dahla hrají postupně tři herci, to je v daném klíči čitelné a pochopitelné, a i tak bychom se s ním jistě dokázali ztotožnit. Ale museli bychom pro napojení na titulní postavu v inscenaci mnohem častěji vidět, v čem jsou pro Dahla konkrétní situace formativní, co se v něm odehrává, co si o světě uvědomuje, jak se mu přizpůsobuje nebo naopak vzdoruje. Kromě vztahu k matce také jen málokdy vstupuje do kontaktu s ostatními lidmi – ti tvoří jen celkem zaměnitelnou kulisu jednotlivých příběhů, jako by potřeba vztahů nebo naopak strach z nich v Dahlově životě nehrála žádnou roli. Bez

podobného scelujícího oblouku ale zbývají z celé konstrukce jen tu zábavnější, tu rozvláčnější historky. Vzhledem k silně přesvědčivému projevu nebývalé sympatického a viditelně přemýšlivého a citlivého souboru je to poněkud škoda.

Jan Šotkovský

LEKTORSKÝ SBOR

MgA. Kateřina Baranowska
 scénografka a výtvarnice
MgA. Jaromír Hruška
 režisér, dramaturg Městského divadla Český Krumlov
doc. Mgr. Milan Schejbal
 umělecký šéf a režisér Divadla A. Dvořáka Příbram, pedagog DAMU
doc. MgA. Jan Šotkovský, Ph.D.
 dramaturg Městského divadla Brno, pedagog JAMU Brno

TAJEMNICE LEKTORSKÉHO SBORU

Mgr. Simona Bezoušková
 odborná pracovnice
 NIPOS-ARTAMA
LEKTOŘI DĚTSKÝCH SKUPIN
Magdaléna Hnilíčková, DiS.
Mgr. BcA. Oksana Kaplanová
Mgr. Pavlína Schejbalová
 Studenti Ateliéru divadlo a výchova DIFA JAMU Brno pod vedením
MgA. Jonáše Konývky, Ph.D.

REDAKCE ZPRAVODAJE

šéfredaktorka: Petra Slížková, redaktor: Jiří Štraub, Jan Švácha,
 ilustrace: David Daenemark, korektury: Lída Strojcová, foto: Ivo Mička,
 sazba a tisk: Michal Varga (propagace KC)

TOTO 1. ČÍSLO VYŠLO 19. ŘÍJNA 2023